

Austria e Sipërme
Rregulli i shtëpisë
Bazat e të jetuarit
së bashku.

OO

AUSTRIA E SIPËRME. RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.

VLERA
FIKSE.

PARATHËNIE

Austria e Sipërme është një vend i bashkëjetesës dhe solidaritetit – një shoqëri demokratike, e hapur dhe e larmishme. Njerëzit me formime kulturore, histori jete dhe bindje të ndryshme jetojnë këtu të gjithë së bashku. Diversiteti është realitet – në shumë fusha ai është një pasuri dhe në zona të caktuara një sfidë. Në mënyrë që të bëhet një bashkëjetesë e suksesshme, nevojitet një themel i përbashkët: vlera të përbashkëta, rregulla detyruese dhe respekt i ndërsjellë.

Shumë njerëz me histori migracioni jetojnë këtu prej vitesh ose prej gjeneratash. Ata janë pjesë e shoqërisë sonë, punojnë dhe angazhohen në shoqata, familje, punë ose fqinjësi – sigurisht shpesh, ndonjëherë me sfida të veçanta. Pavarësisht dallimeve tona, ne ndajmë shumë çështje themelore: një jetë të mirë për fëmijët tanë, siguri, arsim, punë dhe njohje shoqërore.

Në të njëjtën kohë, ndryshimet shoqërore – veçanërisht përmes migrimit dhe migrimit të refugjatëve – paraqesin kërkesa të reja. Modelet e ndryshme për t'u ndjekur, vlerat ose besimet fetare mund të çojnë në tensione. Një shoqëri e hapur duhet të jetë gati për të ofruar mbështetje – por edhe të jetë në gjendje për të vendosur kufij, aty ku shkelen dinjiteti i njerëzve, barazia dhe sundimi i ligjit. Ndershmëria dhe toleranca nuk do të thotë arbitraritet. Kushdo që dëshiron të jetojë këtu, duhet të mbajë vlera të përbashkëta.

Me këtë rregullore të shtëpisë së Austrisë së Sipërme, ne duam të theksojmë atë që na bashkon dhe jo atë që na ndan. Kushdo që dëshiron të jetë pjesë e këtij komuniteti, duhet të jetë gati, për të ndjekur rregullat e tij themelore, të marrë përsipër përgjegjësi për veten dhe shoqërinë dhe të kontribuojë për të mirën e përbashkët. Sepse vetëm kështu ne mund të sigurojmë në mënyrë të suksesshme të ardhmen tonë të përbashkët – në një Austri të Sipërme që është e fortë përmes solidaritetit, performancës, respektit dhe drejtësisë.

Mag. Thomas Stelzer

Guvernatori i Austrisë së Sipërme

Dr. Christian Dörfel

Këshilli Shtetëror për Integrimin

PËRSE NA DUHET NJË SISTEM VLERASH

Shoqëria jonë po kalon ndryshime: Globalizimi, dixhitalizimi, migracioni dhe stilet e reja të jetesës po e ndryshojnë strukturën shoqërore – edhe te ne në Austrinë e Sipërme. Mënyrat e ndryshme të jetesës përplasen vazhdimisht në jetën e përditshme – në punë, në kopsht ose gjatë sporteve.

Me diversitetin rritet nevoja për orientimin. Njerëzit duan të dinë, se në çfarë mund të mbështeten, çfarë na lidh dhe ku shtrihen kufijtë. Një sistem vlerash e bën këtë të dukshme. Ai na tregon, se çfarë ndajmë me njëri-tjetrin – dhe se çfarë mund të presim nga njëri-tjetri dhe ndonjëherë edhe çfarë duhet.

Respektimi i kushtetutës është i rëndësishëm, por jo i mjaftueshëm. Ligjet rregullojnë çështjet e jashtme – ato përcaktojnë se çfarë lejohet ose ndalohet. Megjithatë, bashkëjetesa bazohet edhe në vlera shoqërore dhe kulturore që nuk janë të shkruara në ligj, por janë thelbësore për të jetuar së bashku.

Sidomos në kohët e diversitetit në rritje, na duhet **qartësi rreth vlerave tona thelbësore.** Shpesh pritet që emigrantët të përshtaten me vlerat e këtushme – por kur pyeten se cilat janë saktësisht këto vlera, përgjigjja shpesh mbetet e paqartë, arbitrare ose kontradiktore. Kjo mungesë qartësie jo vetëm që dobëson aftësinë për t'u integruar, por edhe vetëkuptimin e përbashkët. Si supozohet që emigrantët të gjejnë rrugën e tyre nëse ne nuk mund ta përcaktojmë as atë që po përdorim si udhërrëfyes? Prandaj, nevojitet një sistem vlerash i qartë, i kuptueshëm dhe i mbështetur gjerësisht – **si për vendasit ashtu edhe për emigrantët.**

Vlerat krijojnë orientim, pa qenë paternaliste. Ato ofrojnë një busull praktike për jetën e përditshme: Çfarë vlen për të gjithë – pavarësisht nga origjina, besimi, botëkuptimi ose statusi social? Çfarë e forcon besimin në shoqërinë tonë – dhe çfarë e rrezikon atë?

Një sistem vlerash modern formulon të drejta dhe detyrime. Ai nuk dëshiron ta bëjë askënd të njëjtë, por përkundrazi të krijojë një kornizë në të cilën mund të jetojmë së bashku në mënyrë të drejtë dhe me respekt – pikërisht në një shoqëri më të larmishme. Ai vendos kufij, nëse shkelen dinjiteti i njerëzve, barazia ose liria. Dhe ai i fton të gjithë: të marrin pjesë, të marrin përsipër përgjegjësi dhe të mbrojnë njëri-tjetrin.

Ai nuk të mbron nga konfliktet – por ai na jep bazën, për t'i zgjidhur drejt konfliktet dhe pa dhunë. Dhe forcon atë që na mban të bashkuar: Besimin, drejtësinë, lirinë, përgjegjësinë dhe komunitetin.

Kjo busull vlerash përshkruan bazat më të rëndësishme për një bashkëjetesë të mirë – në tre nivele: kushtetuese, sociale dhe kulturore. Ajo është një ndihmë orientimi për njerëzit që emigrojnë dhe kujtesë për përgjegjësinë e shoqërisë së shumicës.

TRE GRUPE TË RËNDËSISHME PËR INTEGRIMIN - PËRSE DUHET TË BËJMË NDRYSHIMIN

Austria e Sipërme është bërë më e larmishme në aspektin gjuhësor, shoqëror, kulturor dhe fetar. Njerëzit me histori migrimi ndryshojnë jo vetëm sipas origjinës, fesë ose gjuhës së tyre, por edhe në aspektin e arsimit, situatës sociale, stilit të jetesës dhe vlerave. Prandaj nuk mund të flitet thjeshtë për „emigrantët”. Në përgjithësi, ekzistojnë tre grupe që ndryshojnë në gatishmërinë, aftësinë dhe përparimin e tyre drejt integrimit¹. Kjo është e rëndësishme, në mënyrë që njerëzit e integruar mirë të mos barazohen me grupet problematike – dhe në mënyrë që të mund të përcaktojmë pritshmëri të qarta për ata që refuzojnë integrimin. Këto tre grupe nuk janë kategori të ngurta, por pjesë e një strukture dinamike shoqërore.

1. Grupet e integruara (rreth 70%)

Kjo shumicë dërrmuese jeton prej vitesh ose dekadash në Austrinë e Sipërme ose ka lindur këtu. Ata janë të integruar mirë ligjërisht, ekonomikisht dhe shoqërisht, flasin gjermanisht, marrin pjesë në jetën shoqërore, janë të përfshirë në botën e punës, në klube dhe shoqata ose në fqinjësi – dhe ndihen të lidhur me vendin. Shumë njerëz në këtë mjedis jetojnë tashmë sipas vlerave themelore, kanë arritje të larta, por me të drejtë presin njohje shoqërore, dukshmëri dhe pjesëmarrje. Pikërisht ky grup nuk duhet të lihet pas dore. Një sistem vlerash që thjesht identifikon dhe përgjithëson problemet rrezikon të humbasë besimin e këtyre njerëzve. Prandaj, sistemi i vlerave synon vlerësimin aktiv të integrimit të përfunduar dhe të jetuar.

2. Grupet e përpjekjeve për integrim (rreth 20%)

Këto grupe përfshijnë, në veçanti, emigrantët e sapoardhur, refugjatët ose njerëzit në disavantazh socioekonomik me nivele të ulëta arsimimi ose kushte të pasigurta jetese. Shumë prej tyre janë të gatshëm të integrohen, por shpesh përballen me pengesa: mungesë të aftësive të gjuhës gjermane, qasje në tregun e punës, kushte të këqija jetese dhe mungesë rrjetesh. Ajo që nevojitet këtu është një sistem vlerash që jo vetëm kërkon, por edhe promovon: Ai duhet të formulojë pritshmëri (p.sh. gatishmërinë për të mësuar dhe për të mësuar gjuhë të huaja), por edhe të ndërtojë ura dhe të krijojë perspektiva. Vetëm në këtë mënyrë integrimi mund të ketë sukses pa rrezikuar përjashtimin social.

3. Grupet armiqësore ndaj integrimit dhe demokracisë (rreth 10%)

Këto grupe karakterizohen nga tërheqja në botë të izoluar, refuzimi për të ndjekur rregullat e përbashkëta dhe, në disa raste, qëndrimet antidemokratike. Kjo nuk ka të bëjë kryesisht me vështirësitë ekonomike apo mungesën e mundësive, por me përjashtimin e qëllimshëm: nëpërmjet vetëizolimit shoqëror dhe kulturor, modeleve të dominimit patriarkal, refuzimit të diversitetit, barazisë ose autoritetit shtetëror. Këtu përfundon mirëkuptimi dhe toleranca. Një shoqëri liberale dhe demokratike duhet të kundërveprojë ndaj tendencave që refuzojnë integrimin ose janë ekstremiste.

Sistemi i vlerave të Austrisë së Sipërme i përgjigjet këtij diversiteti me një strategji të ekuilibruar: Ai tregon vlerësim për përpjekjet e suksesshme të integrimit, promovon dhe kërkon angazhim të detyrueshëm nga ata që janë ende në fillim – dhe përcakton vija të qarta, se ku minohet rendi themelor demokratik.

¹ Klasifikimi në grupe të integruara, me orientim drejt integrimit dhe armiqësor ndaj integrimit paraqet një kategorizim të përafërt, analitik të bazuar në një kombinim të të dhënave sasiore dhe cilësore mbi origjinën, situatën sociale, arsimin, situatën e punësimit, aftësitë gjuhësore, vlerat dhe orientimin ndaj njohjes, si dhe në vlerësimet profesionale të ekspertëve.

RREGULLI I SHTËPISË SË AUSTRISË SË SIPËRME NË PËRMBLEDHJE

- 1. Çdo njeri ka dinjitet dhe meriton respekt**
Të gjithë njerëzit janë të barabartë në vlerë. Kushdo që do respekt, duhet të veprojë vetë me respekt – në fjalë dhe vepra. Mirësjellja dhe sjelljet e mira bëjnë pjesë në të.
- 2. Liria kërkon përgjegjësi – ajo përfundon atje, ku fillon liria e të tjerëve**
Të jesh i lirë do të thotë të ndërtosh jetën tënde pa dëmtuar të tjerët. Liria vlen për të gjithë, jo vetëm për veten.
- 3. Gratë dhe burrat kanë të drejta të barabarta – pa Nëse dhe Por**
Gratë nuk duhet të shtypen, të kontrollohen ose të trajtohen keq – s'ka rëndësi se çfarë kulture ose besimi kanë. Burrat dhe gratë meritojnë respekt të barabartë si në aspektin profesional ashtu edhe në atë privat.
- 4. Nuk ka vend për urrejtje dhe ekstremizëm – s'ka rëndësi se nga cila anë**
Rregullat e ndershme dhe demokratike vlejné për të gjithë dhe na mbrojnë. Kushdo që kërcënon, nënçmon ose përjashton të tjerët dëmton bashkëjetesën tonë. Kjo nuk tolerohet.
- 5. Gjermanishtja dhe arsimi hapin dyert – ato janë një domosdoshmëri, jo një opsion**
Gjuha krijon mirëkuptim, arsimi hap perspektiva. Kushdo që do të bëjë pjesë në të, duhet të mësojë. Prindërit mbajnë përgjegjësi për edukimin e fëmijëve të tyre.
- 6. Siguroni të ardhmen dhe mirëqenien – nëpërmjet performancës dhe frymës së komunitetit**
Performanca, zelli dhe iniciativa janë themeli për përparimin personal dhe mirëqenien. Kushdo që merr përgjegjësi dhe mendon për të mirën e përbashkët e forcon vendin tonë dhe ndihmon në formësimin e të ardhmes sonë.
- 7. Ndihmë për të gjithë ata që kanë vërtetë nevojë për të – jo për ata që e shfrytëzojnë atë**
Kushdo që mbështetet, duhet të jetë gati, për të kontribuar vetë me diçka – nëpërmjet punës, arsimimit të mëtejshëm dhe integritit. Kushdo që e shfrytëzon këtë shkel solidaritetin dhe duhet të presë pasoja.
- 8. Mosmarrëveshjet zgjidhen me argumente – jo me dhunë**
Mosmarrëveshje ka gjithmonë. Ato duhet të zgjidhen me argumente dhe mirëkuptim, jo me kërcënime ose dhunë.
- 9. Hapësirat e përbashkëta kërkojnë konsideratë të ndërsjellë**
Vendet publike si rrugët, parqet dhe sheshet na përkasin të gjithëve. Konsiderata, pastërtia dhe sjellja e përshtatshme kërkojnë nga të gjithë.
- 10. Vlerësoni diversitetin – kufij të qartë mbi zhvillimet e padëshirueshme**
Dallimet shpesh e bëjnë jetesën së bashku më të gjallë dhe plot ngjyra. Por diversiteti nuk është justifikim për të minuar dinjitetin njerëzor, barazinë ose ligjin.
- 11. Të ruajmë vendlindjen dhe të formohemi së bashku**
Vendlindja ekziston, aty ku njerëzit ndiejnë një ndjenjë përkatësie dhe përgjegjësie. Kushdo që do të bëjë pjesë në të, duhet të jetë i përgatitur të kontribuojë përmes angazhimit dhe punës vullnetare.
- 12. Feja ofron mbështetje dhe orientim – por asnjë fe nuk është mbi ligjin**
Çdo njeri mund të besojë, ose të mos besojë, çfarë ai dëshiron – por askush nuk duhet ta vendosë besimin e tij mbi të tjerët ose ligjin.
- 13. Kultura jonë meriton respekt – kushdo që jeton këtu, duhet ta respektojë atë**
Kushdo që jeton këtu mund të kontribuojë në gjëra të reja, por duhet të respektojë vlerat dhe zakonet që kanë formësuar vendin tonë – dhe të përshtatet pa pasur nevojë të heqë dorë nga identiteti vetjak.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

01

Çdo njeri ka dinjitet dhe meriton respekt

Në Austri, dinjiteti i çdo qenieje njerëzore është i paprekshëm – ai është themeli i rendit tonë demokratik dhe i bashkëjetesës sonë shoqërore. Ai vlen për të gjithë ata që jetojnë këtu – pavarësisht nga origjina, besimi ose statusi social. Kushdo që jeton këtu duhet të jetë gati, ta mbajë këtë vlerë themelore dhe ta mbështesë atë në bashkëveprimet e tij me të tjerët – në punë, në rrugë, në klasë ose në fqinjësi. Në të njëjtën kohë, respekti nuk është një rrugë me një drejtim. Kushdo që e pret atë, duhet ta japë atë vetë – ndaj njerëzve, institucioneve shtetërore dhe shoqërisë. Respekti nuk do të thotë të pranosh gjithçka, por edhe të vendosësh kufij kur shkelen vlerat. Ne mbështesim një shtet të fortë ligjor, rregulla të qarta të lojës – dhe një shoqëri të ndërtuar mbi lirinë, barazinë, performancën, solidaritetin dhe respektin e ndërsjellë.

Ne e vlerësojmë shumicën dërrmuese – emigrantët dhe vendasit njësoj – të cilët e trajtojnë njëri-tjetrin me respekt, në paqe dhe si të barabartë në jetën e përditshme.

Ne vendosim vija të qarta: Kushdo që zhvlerëson ose fyen të tjerët për shkak të gjinisë, fesë, stilit të jetesës ose origjinës së tyre nuk ka vend në vendin tonë.

Pyetje për reflektim:

- Ku keni përjetuar respekt së fundmi në jetën e përditshme?
- Kur keni ndjerë të trajtoheni pa respekt së fundmi?
- Çfarë është për ju një sjellje plot respekt – dhe çfarë jo?
- Si mund të jetoni me respekt në jetën e përditshme?

Shembuj për praktikë:

- Ofrojini vendin në autobus një personi të moshuar ose një gruaje shtatzënë.
- Mos i tallni shoqet dhe shokët e klasës për shkak të origjinës, gjuhës ose pamjes së tyre.
- Ndërveprimi i sjellshëm me njerëz në të gjitha profesionet.
- Mos ofendoni askënd për shkak të shamisë, kipës, kryqit ose veshjes së tij.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

02

Liria kërkon përgjegjësi – ajo përfundon atje, ku fillon liria e të tjerëve

Liria është një pasuri e çmuar. Ajo i mundëson çdo njeriu të formësojë vetë jetën e vet. Por liria nuk është kurrë e pakufizuar. Ajo është e lidhur me përgjegjësinë – ndaj vetes, ndaj të tjerëve dhe ndaj shoqërisë në tërësi. Ajo përfundon atje, ku shkelen të drejtat, siguria ose dinjiteti i të tjerëve. Kushdo që pretendon të drejta dhe liri për veten e tij duhet rrjedhimisht t'ua japë ato edhe të tjerëve – pavarësisht nëse mendojnë, besojnë apo jetojnë ndryshe. Sepse liria pa përgjegjësi çon në pakujdesi – dhe rrezikon bashkëjetesën. Liria e mendimit nuk është një licencë për urrejtje, nxitje apo polarizim. Kushdo që thekson vetëm të drejtat e tij, por nuk interesohet për pasojat për të tjerët, kontribuon në përçarje. Kushdo që i jep përparësi bindjeve fetare, ideologjike ose politike mbi kornizën e përbashkët shoqërore, rrezikon bashkëjetesën e respektueshme. Liria e fesë lejon praktikimin e besimit – por jo pohimin e pretendimeve absolute që i minojnë këto liri.

Ne i vlerësojmë të gjithë njerëzit që respektojnë dhe mbështesin si të drejtat e tyre të lirisë ashtu edhe ato të të tjerëve.

Ne vendosim vija të qarta kundër thirrjeve fetare ose ideologjike për urrejtje, denigrimit të atyre që mendojnë ndryshe ose abuzimit të të drejtave të lirisë për të zhvlerësuar të tjerët.

Pyetje për reflektim:

- Ku është veçanërisht e rëndësishme liria juaj në jetën e përditshme?
- Kur keni përjetuar që dikush e ka shfrytëzuar lirinë me kostot e të tjerëve?
- Ku është për ju kufiri midis lirisë dhe pakujdesisë?
- Si mund ta përdorni ju me përgjegjësi lirinë tuaj?

Shembuj për praktikë:

- Të praktikosh fenë tënde lirisht, pa përhapur një dogmë fetare ose pa ngacmuar të tjerët.
- Festoni, por jini të kujdesshëm ndaj fqinjëve në mbrëmje.
- Përdorni mediat sociale, pa përhapur urrejtje ose nxitje.
- Respektoni Kreshmët pa i detyruar shoqet dhe shokët e klasës të marrin pjesë.

03

Gratë dhe burrat kanë të drejta të barabarta – pa Nëse dhe Por

Në Austri, gratë dhe burrat marrin vendimet e tyre për jetën e tyre – pavarësisht nga vijnë, në çfarë besojnë ose si jetojnë. Kushdo që jeton këtu duhet ta mbështesë këtë pretendim për barazi – jo vetëm në letër, por në jetën e përditshme. Kjo përfshin gjithashtu mundësinë që gratë të lëvizin lirisht dhe në mënyrë të sigurt pa frikë nga ngacmimi ose dhuna – në hapësirat publike, në punë, gjatë rrugës për në shtëpi, në transportin publik, në jetën në klub, por edhe në shtëpi. Gratë duhet të pranohen dhe të respektohen si figura të barabarta autoriteti – pa përjashtim. Kjo vlen për të gjitha fushat e jetës publike, qoftë si oficer policie, mësuese apo në ndonjë funksion tjetër. Integriteti fizik dhe mendor janë të panegociueshëm. Idetë me bazë kulturore ose fetare që i kufizojnë gratë në mënyrën e tyre të jetesës – qoftë në zgjedhjen e një partneri, në arsim, në ushtrimin e një profesioni, në lëvizshmërinë e pavarur apo në pjesëmarrjen në jetën publike, janë të papajtueshme me themelin e vlerave tona. Në shumë familje dhe rrethe shoqërore, barazia ka qenë prej kohësh një realitet – një gjë e natyrshme, në partneritet. Në të njëjtën kohë, ende ka qëndrime që i zhvlerësojnë, kontrollojnë ose i shtyjnë gratë jashtë jetës publike – shpesh nën maskën e nderit, fesë ose traditës. Ne e kundërshtojmë qartë këtë.

Ne i vlerësojmë familjet dhe komunitetet ku barazia është diçka e natyrshme, pavarësisht origjinës apo fesë.

Ne vendosim vija të qarta: Dhuna për shkak të nderit, sjellja paternaliste dhe shtypja e grave nuk kanë vend këtu. Çdo grua – qoftë mësuese, oficer policie apo në një pozicion tjetër përgjegjësie – meriton respekt.

Pyetje për reflektim:

- A jeni në dijeni të ndonjë situatë, në të cilën vajzat ose gratë janë trajtuar padrejtësisht?
- Përse është e rëndësishme barazia?
- Çfarë pasojash ka, nëse gratë diskriminohen?
- Si mund ta mbështesni barazinë në jetën e përditshme?

Shembuj për praktikë:

- Respektoni gratë si mësuese, mjeke ose oficer policie.
- Vajzat marrin pjesë në mësimet ose ekskursione.
- Gratë lejohen të ngasin makinën, të udhëtojnë dhe të vendosin vetë për profesionin ose veshjen e tyre.
- Burrat marrin përsipër po aq shumë detyra në shtëpi dhe në kujdesin ndaj fëmijëve.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

04

Nuk ka vend për urrejtje dhe ekstremizëm – s'ka rëndësi se nga cila anë

Ne jetojmë në një shoqëri të lirë dhe demokratike – kjo nuk është diçka që duhet marrë si e mirëqenë, por më tepër një përgjegjësi për të gjithë ne. Kushdo që jeton në Austrinë e Sipërme duhet të respektojë rendin themelor demokratik. Kjo përfshin: nuk ka vend për urrejtje dhe ekstremizëm – pavarësisht nëse është i motivuar fetarisht, politikisht, ideologjikisht apo etnikisht. Sepse urrejtja, frikësimi, kërcënimet me dhunë dhe ekstremizmi, në çfarëdo forme, rrezikojnë bashkëjetesën paqësore demokratike. Bëhet veçanërisht e rrezikshme kur grupet tërhiqen në botë paralele, refuzojnë institucionet demokratike ose kur fëmijët shoqërohen me teori konspiracioni, imazhe urrejtjeje ose botëkuptime autoritare. Kushdo që ua mohon të tjerëve të drejtën e përkatësisë, që i nënçmon ose nxit, po punon kundër bashkëjetesës. Radikalizimi i motivuar nga feja – për shembull përmes rrjeteve islamiste ose ekstremiste të krahut të djathtë ose të majtë – rrezikon gjithashtu shoqërinë tonë. Është po aq e papranueshme kur brenda grupeve të caktuara përhapen qëndrime antisemite, islamofobe ose antiperëndimore.

Ne e vlerësojmë shumicën dërrmuese që jeton së bashku me respekt, brenda sundimit të ligjit dhe në paqe.

Ne vendosim vija të qarta kundër fanatizmit dhe urrejtjes – qoftë të motivuara në aspektin politik, fetar apo kulturor. Kushdo që përjashton, frikëson ose vë në dyshim rregullat tona demokratike nuk ka vend në vendin tonë.

Pyetje për reflektim:

- Ku keni hasur urrejtje ose nxitje – në internet apo në jetën e përditshme?
- Çfarë e dallon kritikën nga gjuha e urrejtjes?
- Pse është ekstremizmi – qoftë politik, fetar apo ideologjik – i rrezikshëm?
- Si mund ta luftojmë urrejtjen dhe ekstremizmin në jetën e përditshme?

Shembuj për praktikë:

- Asnjë fjalë antisemite ose islamofobe.
- Mos përhapni teori konspiracioni ose gjuhë urrejtjeje.
- Asnjë kërcënim apo dhunë në demonstrata.
- Flisni hapur kur njerëzit në mjedisin tuaj flasin në një mënyrë çnjerëzore.

05

Gjermanishtja dhe arsimi hapin dyert – ato janë një domosdoshmëri, jo një opsion

Kushdo që do të bëjë pjesë në të, duhet të jenë në gjendje të komunikojnë. Në Austri, gjermanishtja është gjuha e përbashkët – në kopsht, në shkollë, në punë, në zyrë, në klub. Gatishmëria për të performuar dhe përgjegjësia personale janë parësore. Kushdo që qëndron këtu për një periudhë të gjatë kohore duhet të mësojë gjermanisht. Sepse gjuha krijon mirëkuptim, meqenëse mungesa e aftësive gjuhësore izolon. Në të njëjtën kohë, arsimi i fuqizon njerëzit të jenë të pavarur, të arrijnë lëvizshmëri sociale dhe të marrin pjesë në proceset demokratike. Prindërit kanë detyrë t'u mundësojnë fëmijëve të tyre të marrin arsim dhe t'i mbështesin ata në këtë përpjekje. Kushdo që i mohon vetes ose fëmijëve të tij arsimimin, po rrezikon të ardhmen – kryesisht të tijën dhe për këtë arsye edhe atë të vendit. Në komunitetet me arsim të pafavorizuar, të nxënit në shkollë nënvlerësohet – pjesërisht për shkak të mbingarkesës, pjesërisht për shkak të mungesës së njohurive ose ndërgjegjësimit. Kjo duhet të ndryshojë. Kjo kërkon iniciativë individuale dhe mbështetje të bazuar në nevoja, por edhe pritshmëri të qarta. Ne e dimë: Jo të gjithë fillojnë me kushte të njëjta paraprake. Prandaj ne ndihmojmë, ku nevojitet. Në të njëjtën kohë presim iniciativën individuale. Sepse kushdo që dëshiron të ndërtojë një të ardhme këtu, mund të pritët në mënyrë të arsyeshme që të ndërmarrë veprime brenda mundësive të veta. Gjuha dhe arsimi janë një detyrë dhe jo një opsion, sepse ato janë një parakusht thelbësor për integrimin dhe përparimin e suksesshëm në shoqërinë tonë.

Ne i vlerësojmë të gjithë ata që sipas mundësisë së tyre, përpiqen për njohuritë e gjuhës gjermane, arsimimin dhe trajnimin e mëtejshëm – për veten dhe për fëmijët e tyre.

Ne vendosim vija të qarta kundër indiferencës, refuzimit të qëllimshëm dhe përbuzjes për arsimin dhe arritjet – të cilat rrezikojnë mundësitë e ardhshme për veten ose fëmijët e tyre dhe pengojnë progresin shoqëror.

Pyetje për reflektim:

- Përse është i rëndësishëm arsimi?
- Çfarë mundësish ju kanë hapur gjuha ose arsimi?
- Çfarë shansesh, mundësish dhe pengesash ekzistojnë?
- Si mund t'i mbështesin prindërit fëmijët e tyre?

Shembuj për praktikë:

- Ndiqni kurset e gjermanishtes dhe merrni pjesë aktive.
- Mbështesni fëmijët në arsimimin e tyre.
- Merrni pjesë në mbrëmjet e prindërve, ndihmoni me detyrat e shtëpisë.
- Përdorni arsimimin e mëtejshëm për të avancuar karrierën tuaj.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

06

Siguroni të ardhmen dhe mirëqenien – nëpërmjet performancës dhe frymës së komunitetit

Austria e Sipërme është një shtet i fortë, i bashkuar. Por kjo nuk është e dhënë. Ai lulëzon kur secili kontribuon sipas aftësive të tij, pavarësisht nëse ka emigruar apo ka lindur këtu. Përgjegjësia personale nuk është vetëm një virtut individual – është ekonomiksht e nevojshme. Sidomos në kohët e mungesës së fuqisë punëtore të kualifikuar dhe ndryshimeve demografike, çdo dorë, çdo talent, çdo gatishmëri për të marrë pjesë ka rëndësi. Kush mund të punojë, duhet të punojë. Performanca, zelli dhe iniciativa janë themeli për përparimin personal dhe mirëqenien. Marrja e përgjegjësive personale do të thotë të mos presësh gjithçka nga shteti ose nga të tjerët, por të formësosh në mënyrë aktive jetën tënde dhe të punosh për vetëbrojtje ekonomike. Një fokus në të mirën e përbashkët do të thotë të marrësh në konsideratë mirëqenien e shoqërisë në tërësi, përtej përparimit personal të dikujt. Vetëm nëse angazhimi, përgjegjësia personale dhe solidariteti punojnë së bashku, Austria e Sipërme mbetet një vend ku krijohet prosperitet, sigurohet e ardhmja dhe krijohen mundësi për brezat e ardhshëm.

Ne i vlerësojmë të gjithë njerëzit që kontribuojnë në prosperitetin e vendit dhe e bëjnë atë të përsh-tatshëm për të ardhmen përmes përkushtimit, punës së palodhur dhe frymës së komunitetit.

Ne vendosim vija të qarta kundër atyre që refuzojnë të performojnë, të marrin përgjegjësi dhe të tregojnë ndjenjën e komunitetit, ose që duan të jetojnë përgjithmonë në kurriz të komunitetit.

Pyetje për reflektim:

- Kur ishte hera e fundit që përjetuat njohje të përpjekjes ose punës së palodhur?
- Si mund të duket solidariteti pa u bërë një rrugë me një drejtim?
- Ku e përjetoni ju që njerëzit presin shumë nga shteti ose të tjerët?
- Çfarë nevojitet për të siguruar që edhe ata që kanë vështirësi të marrin mundësi të barabarta?

Shembuj për praktikë:

- Merrni iniciativën për të kërkuar punë ose për të ndjekur trajnime të mëtejshme.
- Merrni përsipër përgjegjësi – për shembull në një ekip, në punë vullnetare ose në mjedisin familjar.
- Kompanitë duhet të ofrojnë stazhe ose vende pune për t'u dhënë të rinjve mundësi.
- Njihni arritjet e të tjerëve – edhe nëse ato nuk janë të dukshme ose prestigjioze.

07

Ndihmë për të gjithë ata që kanë vërtetë nevojë për të – jo për ata që e shfrytëzojnë atë

Shteti ynë i mirëqenies është një aset i vlefshëm – ai mbron, mbështet dhe ofron siguri në kohë nevoje. Kushdo që ka nevojë për ndihmë duhet ta marrin atë – por gjithashtu duhet të përpiqet, nëse është e mundur, të mos ketë më nevojë për ndihmë. Megjithatë, solidariteti nuk duhet të jetë një rrugë me një drejtim. Shteti ynë i mirëqenies mund të mbetet i bazuar në solidaritet, vetëm nëse mbështetja u drejtohet posaçërisht atyre që kanë vërtetë nevojë për të. Kushdo që merr përfitime duhet të kërkojnë në mënyrë aktive punësim, trajnim ose integrim brenda mundësive të tij. Jo të gjithë fillojnë me kushte të njëjta paraprake. Por është e arsyeshme të pritet që njerëzit të bëjnë përpjekje për të gjetur punë, për të mësuar gjuhë, për të fituar aftësi ose për të marrë pjesë në shoqëri – brenda mundësive të tyre. Sepse kushdo që vetëm merr pa dhënë shkatërron besimin në tërësinë e bazuar në solidaritet.

Ne i vlerësojmë të gjithë ata që pavarësisht rrethanave të vështira, nuk dorëzo-
hen, por bëjnë një përpjekje serioze për të gjetur punë, arsim, gjuhë dhe integrim.

Ne vendosim vija të qarta kundër shfrytëzimit të sistemit dhe të drejtave pa gatishmëri për të bashkëpunuar –
pavarësisht nga origjina apo statusi.

Pyetje për reflektim:

- Kur keni pasur nevojë për ndihmë personalisht?
- Kur është ndihma e justifikuar – dhe kur jo?
- Përse abuzimi dëmton solidaritetin?
- Çfarë do të thotë përgjegjësi personale në këtë kontekst?

Shembuj për praktikë:

- Pranoni punën, nëse është e mundur.
- Përdorni në mënyrë aktive kurset e gjuhës ose integrimin.
- Pranoni ofertat e mbështetjes në kohë nevoje dhe punoni për t'u bërë të pavarur.
- Asnjë punë e padeklaruar ose mashtrim me sigurimet shoqërore.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

08

Mosmarrëveshjet zgjidhen me argumente – jo me dhunë

Në një shoqëri të hapur, opinionet e ndryshme përplasen – kjo është pjesë e saj. Sidomos në një vend të larmishëm si Austria e Sipërme, mospajtimi nuk është përjashtim, por një dukuri e përditshme. Konfliktet nuk mund të shmangen – ajo që ka rëndësi është se si i trajtojmë ato. Konflikti konstruktiv nuk është problem, por pjesë e zgjidhjes: Ai i bën dallimet të dukshme, hap perspektiva të reja dhe forcon demokracinë tonë. Por që kjo të ketë sukses, nevojiten rregulla: Drejtësi, respekt dhe gatishmëri për të komunikuar. Diskursi demokratik lulëzon mbi argumente, jo mbi agresion. Kushdo që ngre zërin, fyen të tjerët ose përpiqet t'i heshtë, nuk e ka kuptuar parimin. Atë që ne nuk e pranojmë: Urrejtje, frikësim dhe dhunë – qoftë fizike, verbale apo online. Edhe fyerja e ndjenjave nacionaliste ose fetare, nderi i lënduar ose imazhet e dhunuara të mashkullorisë nuk justifikojnë kurrë dhunën ose drejtësinë vigjilente. Në shtetin tonë kushtetues, monopoli i përdorimit të forcës i përket shtetit – jo individëve apo grupeve. Në fund të fundit, mosmarrëveshjet zgjidhen nga gjykatat e pavarura.

Ne e vlerësojmë shumicën dërrmuese të atyre që i trajtojnë konfliktet me respekt, pranojnë kritikën dhe kërkojnë zgjidhje – madje edhe për tema të ndjeshme.

Ne vendosim vija të qarta kundër çdo forme dhune, kërcënimi ose përbuzjeje për ata që mendojnë ndryshe – pavarësisht nëse është e motivuar në aspektin politik, fetar, apo kulturor.

Pyetje për reflektim:

- Pse konflikti është ndonjëherë i nevojshëm – dhe kur bëhet negativ ose çon në dhunë?
- Çfarë pasojash ka dhuna për viktimat dhe autorët e saj?
- Çfarë roli luajnë nderi, feja ose konceptet e maskulinitetit në dhunë?
- Si mund t'i zgjidhni drejtë dhe në mënyrë konstruktive konfliktet?

Shembuj për praktikë:

- Zgjidhni mosmarrëveshjet në shkollë përmes diskutimit.
- Qëndroni i drejtë në fushën e futbollit.
- Sqaroni konfliktin në familje përmes bisedës.
- Shprehni kritikën në internet pa ofendime.

09

Hapësirat e përbashkëta kërkojnë konsideratë të ndërsjellë

Parqet, këndet e lojërave, shkollat, komplekset rezidenciale, institucionet shëndetësore, qendrat tregtare ose transporti publik – të gjitha këto janë vende që i ndajmë me njëri-tjetrin. Ato na përkasin të gjithëve ne – pavarësisht origjinës, fesë apo stilit të jetesës. Por hapësira e përbashkët funksionon vetëm nëse konsiderata e ndërsjellë është rregulli – jo përjashtimi. Hapësirat publike nuk janë vende të lira nga normat dhe ligjet: Kushdo që i përdor ato duhet të sillet në një mënyrë të tillë që edhe të tjerët të ndihen rehat – kjo përfshin rendin, pastërtinë, sjelljen e përshtatshme, ndërveprimin me respekt dhe konsideratën për zhurmën, gjuhën dhe kufijtë personalë. Kur individët ose grupet veprojnë me zë të lartë, shpërfillin rregullat ose frikësojnë të tjerët, kjo nuk krijon një ndjenjë komuniteti, por më tepër frikë, frustrim ose zemërim. Sidomos në një shoqëri të larmishme, është thelbësore që të gjithë të mësojnë të bëjnë një hap prapa kur është e nevojshme – nga respekti për të tjerët. Sepse liri nuk do të thotë: Unë bëj çfarë dua. Por: Unë e di që edhe të tjerët janë aty.

Ne e vlerësojmë sjelljen e kujdesshme, vëmendjen dhe ndërveprimin me respekt – veçanërisht në situata të jetës së përditshme ku takohen shumë njerëz.

Ne vendosim vija të qarta kundër zhurmës së tepërt, sjelljes agresive, shfaqjeve të dominimit, hedhjes së qëllimshme të mbeturinave dhe neglizhencës së hapësirave publike.

Pyetje për reflektim:

- Ku e keni përjetuar mungesën e konsideratës?
- Përse është bezdisëse kur thyhen rregullat?
- Çfarë përgjegjësie mban secili individ në hapësirat e ndara?
- Si mund ta praktikoni konsideratën në jetën e përditshme?

Shembuj për praktikë:

- Hidhni mbeturinat siç duhet në park ose në sheshin e lojërave.
- Jini të qetë natën në komplekset rezidenciale.
- Jeni të kujdesshëm ndaj të moshuarve ose karrocave me fëmijë në autobus.
- Asnjë sjellje agresive ose dominuese në grupe.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

10

Vlerësoni diversitetin – kufij të qartë mbi zhvillimet e padëshirueshme

Austria e Sipërme është bërë më e larmishme. Njerëz me origjinë, fe dhe stile jetese të ndryshme takohen në jetën e përditshme – në lagje, në punë, në shkollë. Shumë vlera thelbësore – të tilla si ndershmëria, ndihma ose mikpritja – janë të përhapura në mbarë botën dhe i lidhin njerëzit pavarësisht nga vijnë ata. Në të njëjtën kohë është e qartë: Diversiteti kulturor nuk është i garantuar. Ai mund të jetë pasurues – por mund të jetë edhe mbytës, irritues ose të shkaktojë tensione. Jo çdo qëndrim, praktikë apo normë që sjellim me vete përputhet me atë që përbën bashkëjetesën tonë në një shoqëri demokratike dhe kushtetuese: për shembull, zhvlerësimi i grave, dominimi patriarkal, izolimi fetar ose intoleranca ndaj atyre që mendojnë ndryshe. Këto disavantazhe duhet të identifikohen qartë dhe të adresohen me vendosmëri – pa përgjithësime, por edhe pa i minimizuar ato. Sepse diversiteti nuk është një çek i bardhë. Në mënyrë që bashkëjetesa jonë të funksionojë, na duhet një themel i përbashkët: respekt për sistemin tonë të vlerave, respekt për dinjitetin njerëzor, njohje të sundimit të ligjit dhe gatishmëri për t'u përkushtuar ndaj barazisë dhe lirisë. Kushdo që kërkon tolerancë për veten e tij duhet ta pranojë atë edhe për të tjerët – përfshirë ata që jetojnë, besojnë ose mendojnë ndryshe. Dhe kushdo që refuzon vazhdimisht të marrë pjesë, të izolohet ose të krijojë struktura paralele, rrezikon solidaritetin shoqëror.

Ne e vlerësojmë diversitetin kulturor që jetohej me hapje, respekt dhe në përputhje me parimet themelore të shoqërisë sonë demokratike dhe kushtetuese.

Ne vendosim vija të qarta kundër çdo forme të intolerancës së motivuar nga feja ose kultura, izolimit social dhe refuzimit për të luajtur sipas rregullave të përbashkëta.

Pyetje për reflektim:

- Cilat aspekte të diversitetit kulturor i konsideroni pasuruese?
- Ku bëhet problematik diversiteti?
- Pse toleranca nuk është arbitraritet?
- Si mund ta përfjetojmë diversitetin, pa shkelur vlerat themelore?

Shembuj për praktikë:

- Festoni festat së bashku.
- Zbuloni kultura të reja ushqimore dhe muzikore.
- Qëndroni të hapur ndaj gjërave të reja, ndërkohë që deklaroni qartë se ku kapërcehen kufijtë.
- Trajtim me respekt i njerëzve të feve ose stileve të tjera të jetesës.

11

Të ruajmë vendlindjen dhe të formohemi së bashku

Vendlindja është më shumë sesa një vendndodhje gjeografike ose një çështje origjine. Ajo nuk është një zotërim apo një traditë statike, por një histori e gjallë – e rritur ndër breza, e formësuar nga përvojat, marrëdhëniet, lidhja dhe përgjegjësia. Vendlindja nuk është e mbyllur. Ajo ndryshon – nëpërmjet arsimit, lëvizshmërisë, teknologjisë, ndryshimeve demografike dhe gjithashtu nëpërmjet emigracionit. Kushdo që jeton këtu dhe merr përgjegjësi për mjedisin e tij – si prindër, fqinjë, në profesion, në klub ose në komunitet – kontribuon në ruajtjen dhe zhvillimin e mëtejshëm të atdheut të tij. Sepse vendlindja është vendi ku e njohura ruhet dhe jetohe, pa u mbyllur ndaj të resë. Pjesëmarrja nuk është automatike – ajo kërkon edhe gatishmëri personale. Emigrantët ftohen të marrin pjesë aktive në shoqërinë tonë – duke përqafuar vlerat, traditat dhe zakonet e vendosura të vendit tonë dhe duke ndihmuar në formësimin e jetës komunitare. Këtu është e qartë: Kushdo që do të jetë pjesë e diçkaje tjetër duhet të jetë i përgatitur të marrë përsipër përgjegjësi, të përshtatet dhe të marrë pjesë aktive – pa pasur nevojë të heqë dorë nga identiteti i tij kulturor. Megjithatë, kushdo që refuzon të marrë pjesë e privon veten nga mundësia për të krijuar një „ne“ të përbashkët. Vendlindja nuk është rrugë me një drejtim. Ajo lulëzon mbi respektin e ndërsjellë: mbi hapjen e vendasve për t'i lejuar emigrantët të marrin pjesë – dhe mbi gatishmërinë e emigrantëve për të marrë përsipër përgjegjësi për veten dhe komunitetin. Vendlindja ekziston, aty ku njerëzit ndiejnë se i përkasin vendit dhe marrin përgjegjësi.

Ne i vlerësojmë të gjithë ata që marrin përsipër përgjegjësi përmes përkushtimit ndaj fqinjësisë së tyre dhe punës vullnetare, duke forcuar kështu komunitetin tonë.

Ne vendosim vija të qarta kundër atyre që e instrumentalizojnë atdheun e tyre për përjashtim ose që sillen pa respekt ose indiferentisht ndaj asaj që është rritur organikisht.

Pyetje për reflektim:

- Çfarë do të thotë atdhe për ju?
- A është e mundur të kesh vetëm një atdhe apo disa atdhe?
- Çfarë roli luajnë gjuha, tradita dhe pjesëmarrja në konceptin e atdheut?
- Si mund ta formësojnë në mënyrë aktive emigrantët atdheun e tyre?

Shembuj për praktikë:

- Tregoni angazhim shoqëror, merrni pjesë në klub.
- Ndihmoni në festat e fshatit ose në ngjarjet e lagjes.
- Merrni me punë vullnetare.
- Përfshini zakonet tuaja, por tregoni respekt për atë që ekziston tashmë.

AUSTRIA E SIPËRME RREGULLI I SHTËPISË

Bazat e të jetuarit
së bashku.

RREGULLA
TË QARTA.
VLERA
FIKSE.

12

Feja ofron mbështetje dhe orientim – por asnjë fe nuk është mbi ligjin

Feja mund të japë një kontribut të rëndësishëm në zhvillimin personal dhe përparimin shoqëror – por vetëm nëse bazohet në bindje vullnetare. Në Austri, liria e fesë vlerësohet shumë: Secili ka të drejtë të besojë – ose të mos besojë. Kjo liri gjen kufijtë e saj aty ku rregulloret fetare, pritjet familjare ose presioni i lidhur me grupin kufizojnë të drejtat dhe liritë e individit ose vënë në pikëpyetje rendin shtetëror. Asnjë fe, asnjë botëkuptim, asnjë familje dhe asnjë komunitet nuk është mbi ligjin ose mbi individin. Të drejtat themelore të individit kanë përparësi mbi interesat kulturore ose fetare të grupit. Askush nuk duhet të detyrohet të ndjekë urdhërimet fetare ose të veshë veshje specifike fetare. Gratë dhe të rinjtë në veçanti duhet të jenë në gjendje të marrin vendimet e tyre lirisht – pa kontroll, frikë nga përjashtimi apo edhe dhunë. Besimet fetare nuk duhet të cenojnë të drejtën për arsimim ose të drejtën për integritet fizik ose mendor. Mësimi i përbashkët në shkollat publike vlen për të gjithë – pavarësisht nga përkatësia fetare. Kushdo që i mban vajzat larg ekskursioneve shkollore ose mësimëve të notit për arsye fetare, ose që i vendos qëllimisht në institucione arsimore të ndara, pengon integritetin dhe barazinë. Edhe tabutë me bazë fetare – për shembull në lidhje me vetëvendosjen seksuale, rolet gjinore ose kontaktin me njerëz me besime ose opinione të ndryshme – janë të papranueshme. Ndikimi fetar nuk duhet të shndërrohet në paternalizëm, shtrëngim apo presion moral.

Ne i vlerësojmë të gjithë ata që e jetojnë besimin e tyre në paqe, me respekt dhe në përputhje me vlerat demokratike.

Ne vendosim vija të qarta kundër dominimit fetar, çdo forme shtypjeje dhe çdo përpjekjeje për të relativizuar ligjin shtetëror përmes normave fetare.

Pyetje për reflektim:

- Çfarë do të thotë për ju liria e fesë?
- Ku lindin tensione midis fesë dhe ligjit, dhe ku jo?
- Si mund ta kufizojnë rregullat fetare jetën e të tjerëve?
- Si mund ta jetojë dikush besimin e tij – pa i nënçmuar të tjerët?

Shembuj për praktikë:

- Askush nuk duhet të detyrohet të veshë rroba fetare.
- Vajzat marrin pjesë në mësimet e notit, edhe pse rregullat fetare e ndalojnë këtë.
- Festat fetare mund të festohen – por rregullat e përgjithshme të shkollës mbeten në fuqi.
- Asnjë gjykatë fetare në vend të drejtësisë shtetërore.

13

Kultura jonë meriton respekt – kushdo që jeton këtu, duhet ta respektojë atë

Mënyra jonë e jetesës në Austrinë e Sipërme është zhvilluar gjatë shumë brezave. Ajo është e rrënjësuar në vlerat kristiano-perëndimore, në iluminizëm, në idenë e edukimit, përgjegjësisë personale dhe frymës komunitare. Shumë gjëra që na duken të vetëkuptueshme në jetën e përditshme – gjuha, festat, zakonet ose ritualet familjare dhe shoqërore, ofrojnë mbështetje, krijojnë identitetet dhe nxisin komunitetin. Kushdo që vjen te ne mund të kontribuojë me perspektivat e tij – por me respekt për atë që është rritur këtu dhe që ia vlen të jetohet jeta jonë. Askush nuk duhet të bëjë gjithçka. Megjithatë, pritet që emigrantët të jenë të gatshëm të integrohen në shoqërinë tonë – me vlerësim për vendin, gjuhën, mënyrën e jetesës dhe themelet kulturore. Kjo do të thotë: përshtatje pa pasur nevojë të mohosh identitetin, rrënjët apo zakonet e tua. Kushdo që e izolon veten, e refuzon ose edhe e përçmon rendin ekzistues, tërhiqet nga bashkëjetesa e përbashkët. Ruajtja dhe zhvillimi i mëtejshëm nuk përjashtojnë njëra-tjetrën. Ndryshimi është pjesë e jetës – por ka nevojë për drejtim dhe masë. Jo çdo gjë e re sjell përparim, dhe jo çdo gjë e vjetër duhet të mbetet. Ajo që ka rëndësi është ajo që i shërben të mirës së përbashkët. Kjo kërkon një ndjenjë proporcioni, një qëndrim të caktuar – dhe vullnetin për të forcuar atë që na bashkon.

Ne i vlerësojmë njerëzit që respektojnë vlerat tona kulturore, kontribuojnë dhe janë të hapur ndaj ndryshimeve të matura.

Ne vendosim vija të qarta kundër mungesës së respektit, zhvlerësimit dhe indiferencës ndaj asaj që ka rritur dhe mbështet shoqërinë tonë.

Pyetje për reflektim:

- Cilat zakone austriake dhe të tjera njihni?
- Pse është e rëndësishme të respektojmë kulturën e vendit?
- Si mund të praktikohet respekti i ndërsjellë?
- Si mund të përshtatet dikush pa hequr dorë nga identiteti i tij?

Shembuj për praktikë:

- Respektoni festat austriake (Krishtlindjet, Majpolin).
- Ndihuni të lirë të merrni pjesë, pa u ndjerë të detyruar.
- Festoni festat tuaja në harmoni me fqinjët tuaj – dhe ftoni njëri-tjetrin.
- Asnjë zhvlerësim i traditave dhe mënyrave të jetesës austriake ose të tjera.

00

Mbështetja dhe hartimi i projektit

Dipl.-Soz. Kenan Güngör [think.difference]
Kompetent për ndryshimet që lidhen me migracionin
Quartier 21/MQ, Museumsplatz 1/4/3, A-1070 Wien

TË DHËNAT E BOTIMIT

Pronari i medias dhe botuesi: Zyra e Austrisë së Sipërme. Qeveria e shtetit,
Drejtoria e çështjeve sociale dhe shëndetit, Departamenti i çështjeve sociale, Bahnhofplatz 1, 4021 Linz
Layout, Grafika: upart Werbung und Kommunikation GmbH
Publikimi për shkarkim në: www.land-oberoesterreich.gv.at/publikationen
Informacione për mbrojtjen e të dhënave gjeni në www.land-oberoesterreich.gv.at/datenschutz

